

PCB

Polyklorerade bifenyler

En förbjuden
hälsofarlig
och miljöfarlig
mjukgörare

PCB har använts som mjukgörare i fogmassor och plast och är miljö- och hälsofarligt. Det klassas som miljöfarligt avfall och är ett förbjudet material sedan 1978.

PCB, förkortning för polyklorerade bifenyler, är ett samlingsnamn för en stor grupp kemiskt snarlika organiska föreningar. De flesta PCB-föreningar tar sin form i trögflytande oljelika vätskor. På grund av ämnens stabilitet och andra värdefulla tekniska egenskaper har de bland annat använts i elektrisk utrustning och som mjukgörare i plast och fogmassor, plast och färg.

PCB samt asbest användes i stora mängder under bostadsproduktionen "miljonprogrammet" på 1960-talet.

Första gången Sverige införde förbud mot användning av PCB var 1973, med undantag för slutna system. All ny-användning totalförbjöds år 1978.

Miljö- och hälsofarligt

PCB kan spridas genom att det läcker ut från bland annat fogmassor i våra byggnader. Om ämnet läckt ut i miljön flyttar det sig med hjälp av vind och vatten. Nedbrytningstiden av PCB är lång och när det kommer ut i miljön anrikas det i näringskedjan, vilket betyder att det väldigt lätt tas upp av levande organismer.

Enligt Naturvårdsverket påverkas vår hälsa främst genom vår konsumtion av livsmedel som fisk, kött och mjölk. Det varnas också för effekter som fertilitetsskador, påverkan på immunoch hormonsystem, cancer, med mera.

Miljöfarligt avfall

PCB ska hanteras som miljöfarligt avfall och regeringen har beslutat om en förordning där fastighetsägarna görs skyldiga att inventera och sanera byggnader som är uppförda eller renoverade 1956-1973. Saneringen ska vara helt slutförd 2013. Förordningens krav på inventering gäller inte småhus som villor och radhus. Exponerade fogmassor och golvmassor måste saneras så snart som möjligt.

Viktig information

Fogmassor kan förutom PCB även innehålla asbest, tungmetaller och klorparaffiner. Lämna därför in två prov av samma fogmassa för att få en total analys.

Svarstider

Safe Control ombesöker analys avseende förekomst av PCB enligt följande svarstider:

Normal	10 arbetsdagar
Prio	4 arbetsdagar
IL	2 arbetsdag
S-IL	24 timmar

Möjlighet att analysera PCB i olja samt i epoxigolv finns på 2 arbetsdagar

Här kan PCB förekomma

En förbjuden hälsofarlig och miljöfarlig mjukgörare

I listan tar vi hänsyn till det samband som finns när vårt laboratorium får in PCB för analys.

Fogmassor

I hus byggda eller ombyggda/fogrenoverade mellan åren 1956 och 1973.

Förorenad mark

I marken nedanför en byggnad där fasaden innehåller, eller har innehållit, PCB-haltig fogmassa är nivåerna för de generella riktvärdena för höga.

Golvmassor

Plastbaserade halkskyddande golvmassor, främst av märket Acrydur, vilka lades in 1956-1973. Dessa golv användes främst inom industri, storkök samt i tvättstugor.

Isolerolja

Isolervätska i kraftkondensatorer och transformatorer. Isolerolja har i vissa fall återanvänts vilket kan leda till problem med de nyare utrustning som inte från början har fyllts med PCB-haltig isolervätska, vilken fungerar som ett flamskydd, Askarel.

Isolerrutor

Förseglingsmassa/fogmassa samt isolerrutor med PCB-tätning.

Kondensator

Mindre kondensatorer i lysrörsarmaturer, äldre disk- och tvättmaskiner, köksfläktar, oljebrännare samt oljepannor.

Kondensatorer installerade före 1980

Kopplingsutrustning

Lättolekablar

Färg

Analys av färg har visat höga halter av PCB i t ex golv- och fasadfärger och även förekomst av tungmetaller har påvisats (bly, kadmium mm).

Inventering

Den som ska utföra inventeringen bör känna till var man kan hitta halkskyddade golvmassor och elastiska mjukfogar. Kunskaper om ämnet PCB och provtagning är viktigt.

Höga halter PCB

En kemisk laboratorieanalys krävs för att haltbestämma PCB. Fogmassor kan förutom PCB även innehålla asbest, tungmetaller och klorparaffiner. Lämna därför in två prov av samma fogmassa för att få en total analys.

Provtagning

Mängden material som behövs är ca 10-15 gram. Om ni skär av en bit mjukfog bör ni ta 40-50 mm. Varje provbit slås med fördel in i aluminiumfolie och läggs sedan i en påse (provpåsar i blixtlåsmodell kan vi tillhandahålla).